

'Er is nog zo waanzinnig veel te ontdekken' - interview met Bram Langeveld

Lara de Looze – van Bree [freelance schrijver; lara.vanbree@gmail.com]

U las in de vorige Straatgras al hoe Jelle Reumer het directeurschap van Het Natuurhistorisch overdroeg aan Kees Moeliker. De daardoor opengevallen rol van conservator zal vanaf heden door Bram Langeveld worden vertolkt. In dit interview leert u Bram beter kennen.

Het bureau van Bram Langeveld is als een blanco canvas. Zijn bureau is leeg. De eerste aanzet tot aankleding van zijn werkplek, in de vorm van een congresposter met daarop een fraai afgebeeld fossiel bot van de moerassneeuwhoen, hangt aan de muur tegenover hem. In de lades van zijn bureau worden voorzichtig de eerste sporen van een verzameling zichtbaar, wat fossiele botjes, enkele krantenartikelen en een zojuist gedetermineerd lieveheersbeestje dat klaarligt om opgenomen te worden in de museumcollectie. In zijn vrije tijd is hij vaak te vinden op het strand, zoekend naar botten die opgespoten zijn vanuit de Noordzeebodem. Iets minder vaak gaat hij met zijn jongere broer naar autoraces op het circuit van Zandvoort. 'Die afwisseling is juist leuk.' Langeveld (22) ontving in 2012 voor zijn paleontologische werk de Van der Lijn-aanmoedigingsprijs, een onderscheiding voor veelbelovende amateurgeologen. Per februari 2016 is hij in dienst als conservator van Het Natuurhistorisch. In mei studeerde hij als bioloog af aan de Universiteit Leiden.

Je bent een jonge conservator, in het verleden geprezen als 'veelbelovend'. Wat houdt de Van der Lijn aanmoedigingsprijs in?

'Jong is relatief. Ik ben 22 jaar oud en kennelijk is dat opvallend. De aanmoedigingsprijs is ontstaan vanuit de Van der Lijn onderscheiding, die amateurpaleontologen en -geologen prijst die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de Nederlandse paleontologie. Deze bestaat al een paar decennia. Zo'n acht jaar geleden kwam de

▲ Bram Langeveld aan boord van een boomkorkotter met een opgevist opperarmbeen van een wolharige mammoet. (Florian Breier)

aanmoedigingsprijs, bedoeld om jongeren te motiveren in een vergrijzend vakgebied. Het is een stimulans voor aankomend talent, om door te blijven ontwikkelen. En ik heb dat vrij letterlijk genomen, misschien wel dankzij mijn ouders.'

Wie zijn je ouders?

'Echte natuurliefhebbers, met name mijn moeder. De voorliefde voor natuur ben ik later zelf verder gaan ontwikkelen richting de fossielen. Daar heb ik mijn moeder in meegesleept. Zij verzamelt nu actiever dan ik, en ze vindt altijd meer en mooiere dingen dan ik. We hebben een hele mooie samenwerking, en dat is ook de reden dat ik zo waanzinnig veel op dat strand kan zoeken. Ik betaal er geen benzinekosten voor. Ik heb echt veel aan mijn ouders te danken. Als zij me niet gestimuleerd hadden, had ik nooit deze interesses kunnen ontwikkelen en uitbouwen naar dat wat ik nu doe. Toen ik als tiener twee zomervakanties schelpjes wilde sorteren in Naturalis, in plaats van bollen pellen, vonden ze dat alleen maar leuk.'

Dick Mol is als honorair onderzoekmedewerker verbonden aan Het Natuurhistorisch en bovendien een internationaal vermaard amateur-paleontoloog. Zie jij hem als jouw inspirator?

'Hij zegt zelf van niet, ("wij zijn gelijken"), maar hij blijft voor mij toch altijd wel een mentor. Er zijn drie mensen in mijn leven waar ik veel van heb geleerd: mijn beide ouders, en Dick Mol. Niet alleen heeft hij mij leren determineren, maar ook hoe je de pers te woord kan staan en hoe je ontdekkingen populariseert. Dat kan dus met heel veel dingen. Neem bijvoorbeeld de oudste tureluur ter wereld. Die ontdekte ik samen met Dick. Wetenschappelijk is dat waardevol, dus dat gaan we publiceren. Dick zegt dan, "laten we Vroege Vogels eens bellen, kijken wat die ervan vinden!". En dan begint het balletje te rollen. Dat is wel één van de dingen die ik van hem heb geleerd, wat nu ook goed van pas komt in mijn rol als conservator. Kees is daar ook goed in.'

Hoe goed ken je de collectie van Het Natuurhistorisch?

'Nog niet zo goed, er zijn ruwweg 400.000 objecten. Dat is veel. Maar heb al wel wat ervaring, met name met de vogelcollectie. Ik ben nu bezig met vogelbotjes die we op het strand vinden

Daaruit blijkt vrij veel van de reuzenalk te zijn, veel meer dan ooit gedacht. Dan is de vraag natuurlijk: kan je elk fragmentje reuzenalk onderscheiden van bijvoorbeeld een zeekoet of een gewone alk? Toen ben ik de collectie ingedoken om gewoon eens te kijken hoeveel er was. Dat was waanzinnig, als je kijkt hoeveel er klaar ligt in doosjes om gemeten te worden. Dus ik ging hier aan de gang, inderdaad al die alken gemeten. Er was ook nog die tureluur, waarvoor ik hier in de collectie heb gekeken, vergeleken en gemeten. En ik had de schelpencollectie wel eens eerder gezien. Momenteel loop ik samen met Henry (van Es, collectiemanager [red.]) alle depots af om te kijken wat er is, kijken wat er moet gebeuren, kijken waar zwakke punten zitten of juist hele sterke. Maar voordat ik de boel echt goed ken zal dat nog zeker wel enkele maanden in beslag nemen.'

Waar kijk je het meest naar uit in deze functie?

'Onderzoek doen aan de collectie, daarvoor die reuzenalk actief verwerven en daaraan toevoegen. En dan dat onderzoek communiceren naar niet alleen onze collega's en andere wetenschappers, maar vooral ook juist naar de geïnteresseerde leek. De museumbezoeker in feite. Ik vind het leuk om daarover te vertellen en uit te leggen hoe boeiend het eigenlijk allemaal is. Of het nu gaat om een klein stom botje, of een raar kevertje dat in het Museumpark rondloopt: er valt zoveel te ontdekken, zoveel te zien, zoveel te vertellen. Dat vind ik fantastisch!'

Nog even terug naar de reuzenalk. Elders in deze Straatgras heb je er een heel artikel aan gewijd. Wat is zo bijzonder aan deze uitgestorven vogel?

'Er is blijkbaar nooit structureel naar gekeken. Archeologen komen in hun opgravingen altijd dierlijke resten tegen, die systematisch op naam worden gebracht om een beeld te krijgen met welke dieren de mensen samenleefden. Daar zijn een aantal verschillende records uitgekomen: losse botjes en een deelskelet. Er is ooit wat gepubliceerd daarvan, maar alleen in drie regeltjes tekst van 'oh ja, we vonden ook een reuzenalk'. En Erwin Kompanje heeft in 1991 ook één botje gepubliceerd, die hij toevallig herkende en heeft vastgelegd. Maar er is nooit echt iemand geweest

die gestructureerd heeft gekeken naar al die vogelbotjes, waarvan er inmiddels wel veel zijn uit al die opgespoten supplementies Hoek van Holland, Zandmotor, nu Maasvlakte 2. Dat ben ik gaan doen, puur uit nieuwsgierigheid. Toen vond ik er per ongeluk vier, en nu meer dan twintig. Dat zal nog wel even zo doorgaan. Dat komt ook omdat de tijd er nu rijp voor is. De zandmotor is nieuw, het is een grote suppletie waar heel actief gezocht wordt. Ook op Maasvlakte 2 wordt waanzinnig veel gezocht en gevonden. En de communicatiekanalen zijn nu zo makkelijk. Ik krijg letterlijk via Facebook een berichtje: 'is dit een reuzenalk?' Vaak is dat zo. Dat maakt het makkelijk.'

▲ Het bureau van Bram Langeveld vult zich snel.
(Kees Moeliker)

Wat zeg je dan tegen zo iemand? Bewaar 'm?

'Ja, vaak nodig ik mezelf uit. Dan neem ik altijd ruim de tijd om zo'n ding even goed te bekijken, erover te vertellen, vaak ook andere dingen te determineren. Mensen vinden één reuzenalk en tienduizend andere botten, bij wijze van spreken. Wat ik dan altijd wel probeer, zo richting de avond, als ik dan mijn zegje gedaan heb, is aangeven dat het al met al best een bijzonder ding is. We hebben er nu meer dan twintig, maar elk stuk is er één. Ik probeer het dan als het ware los te weken, zodat het in de museumcollectie terecht kan komen. Niet zozeer omdat ik geen vertrouwen heb in de manier waarop mensen hun collectie beheren, want dat gaat over het algemeen fantastisch goed. Maar als het eenmaal in de museumcollectie zit, en ik publiceer daarover, dan kan ik netjes naar dat nummer verwijzen in die openbare collectie. En dat geeft zo'n *paper* heel veel meer waarde, want dan kan het gecontroleerd worden.'

Doneer je ook uit je eigen collectie?

'Dat heb ik nog niet concreet gedaan. In het verleden wel, met otolieten - de gehoorbeentjes van vissen - waar boorgaatjes van slakken in zitten. Die heb ik gedoneerd aan het oertijdmuseum De Groene Poort. Ik heb een stukje ammoniet aan het Natuurhistorisch Museum van Maastricht gedoneerd. Nu heb ik zelf één reuzenalk, dat is de allelelijkste reuzenalk die ooit op het strand gevonden is. Helemaal kapot en afgeschilferd, maar het is er wel één. Die komt natuurlijk hier terecht.'

Waar maak je je zorgen om, op dit moment, in de wereld?

[blijft even stil... 'goede vraag'] 'De steeds verregaandere bezuinigingen op deze hele sector. Ik had ook nooit van mijn leven gedacht dat ik deze positie zou kunnen krijgen. Er zijn zo weinig van dit soort plekken. Je hoort alleen maar negatieve berichten: die gaat met pensioen en wordt niet opgevolgd, dit sluit, dat gaat weg, het wordt bezuinigd. Daar maak ik me zorgen om. Ik hoop dat de politiek inziet dat dit echt *the bare minimum* is wat betreft natuurlijke historie. We gaan niet nog verder inkrimpen. Het is voor mij nog veel te vroeg om me te mengen in de Rotterdamse politiek, dat is nu echt Kees z'n pakkie an. Maar mocht ik daar in de toekomst aan bij kunnen dragen, dan absoluut! Je moet laten zien wat onze collectie waard is, en dat het gebruikt wordt. Als je daarvoor een middag ambtenaren over de vloer moet hebben en ze moet uitleggen hoe dat gaat, natuurlijk doe ik dat. Zolang ze maar voor rede vatbaar zijn. Bureau Stadsnatuur inventariseert en creëert een referentiecollectie, iets wat ruimte, tijd en dus geld kost. Wij proberen op allerlei verschillende manieren aan te tonen dat er veel belangstelling voor blijkt te zijn. Vroege Vogels hing aan mijn lippen toen ik over de reuzenalk vertelde. Dat blijkt keer op keer, zoals de dingen van Kees: de traumameeuw, de dominomus en natuurlijk z'n eend. Er is enorme belangstelling voor, dus heeft het bestaansrecht.'

Wat is de mooiste collectie die je ooit hebt gezien?

'Wat van ver komt, is altijd goed: the University of Alaska Museum of the North in Fairbanks. Met name hun fossiele zoogdierencollectie uit de goudmijnen en andere locale vindplaatsen in Alaska. Dat bezoek stond in sterk contrast met wat ik gezien heb in Yukon, een vrij jonge collectie die wordt aangelegd met

materiaal uit het veld verzameld. Het beleid daar is: zo min mogelijk mee doen, niet eens goed schoon vegen. Simpelweg om allerlei informatie te bewaren. En wat betreft tentoonstellingen: het Hessisches Landesmuseum Darmstadt. Daar hebben ze net zoals wij een biodiversiteit-tentoonstelling, maar dan net even wat groter. Het zijn tenslotte Duitsers. Daar is een enorm diorama met papegaaien, vissen, grote kevers, noem maar op. Het is heel ouderwets, dat geef ik gelijk toe, maar het overweldigt wel. Een museum heeft vaak een stoffig imago. Aan de ene kant spreek je de jonge generatie niet aan, maar aan de andere kant bedien je de wat serieuzere mensen wel op een hele mooie manier. Dat had ik ook in museum Senckenberg in Frankfurt, een groot deel was echt ouderwets. Dan zie je in een deel van de fossieltentoonstelling letterlijk spinnenrag achter het glas. Aan de ene kant onacceptabel, aan de andere kant deed het me wel wat.'

▲ Bram in actie in het Museumpark (Kees Moeliker)

Het spinnetje heeft ook bestaansrecht!

'Ja, als je hem daarna in je collectie opneemt. Dat heb ik daarnet nog met een lieveheersbeestje gedaan. Ik was op zoek naar doosjes voor zee-egels, raakte afgeleid en ging hier in een hoekje met wat fossielen rommelen. In een doosje zat een dood lieveheersbeestje. Dus die heb ik even gedetermineerd en die gaat de collectie in. Het is een Aziatisch lieveheersbeestje (*Harmonia axyridis*) en heeft aanwinstnummer 16-029 gekregen. Dat is toch ook weer een record, een exemplaar.'

Niet je eerste toch, die je eraan toevoegt?

'Nee, maar dit heb ik inmiddels wel van Kees opgepikt, dat je die dingetjes niet moet onderschatten en toch gewoon

moet verzamelen. We hebben er maar tien in collectie geloof ik. Absoluut geen zeldzaam ding, maar hij wordt gewoon niet verzameld. Het is weer een stipje op de kaart, zo gezegd. Je weet maar nooit waar die ooit voor gebruikt wordt. Hij zal nu in ieder geval bewaard blijven.'

Voel je je thuis in Rotterdam?

'Hier in het museum zeker wel. Iedereen is geïnteresseerd, je hebt leuke dialogen en de sfeer is gewoon ontzettend goed. Dat blijkt uit alles hoe het hier gaat, er is geen 9 tot 5 mentaliteit, het is gezellig en gemoedelijk. Maar ook serieus, het zijn goede grote collecties en er is belangstelling voor, er wordt onderzoek naar gedaan. Die combinatie heb ik nog nergens meegemaakt en dat is wat mij zo trekt. Dat is het belangrijkste argument dat ik aanvoerde waarom ik hier zou willen werken.'

Kees Moeliker, jouw voorganger, was conservator van 1989 tot 2015. Ben jij van plan dit net zo lang te doen?

'Ik kan niet in de toekomst kijken, maar ik zal niet na twee jaar al opstappen. Ik blijf toch zeker tien jaar denk ik wel. En dan moet het wel heel raar lopen als het niet nog langer wordt. Het is een prachtige positie, juist die combinatie van al die verschillende aspecten: van het opzoeken van een paardenschedel om uit te lenen en het determineren van het lieveheersbeestje, tot het serieus onderzoek doen naar de reuzenalk. Het gaat niet vervelen. Het wetenschappelijk onderzoek zal alleen maar toenemen. Ik ben net afgestudeerd. Promoveren is de volgende logische stap, met een onderwerp dat iets met de collectie te maken heeft. Hoewel ik nooit les heb gehad van Jelle Reumer, sluit ik niet uit dat hij mijn begeleider wordt in mijn promotietraject.'

Wat wil je de Straatgraslezer meegeven?

'Ik vind een hoop botten op het strand, maar er is altijd meer. Je moet er open voor staan, goed kijken, en moeite voor willen doen om het uit te zoeken. Dan is er nog zo waanzinnig veel te ontdekken. Ik doe dat toevallig met de botten van het strand, maar dat kan eigenlijk met alles. Als je maar goed kijkt en je best doet. En wees vooral ook niet bang om het te delen. Je moet wel kritisch zijn, maar niet bang. Kennis ontsluiten is heel belangrijk, het is een nieuw stukje geschiedenis.' ◀